

Risto Parjanne

Kunnat kansan sivistäjinä

Mahdollisuus käydä koulua oli olemassa jo paljon ennen oppivelvollisuuden säätämistä. Kunnat rakensivat 1800-luvun loppupuolella kansakouluverkoston, joka mahdollisti koulunkäynnin lähes kaikille maamme lapsista. Syvissä kansan riveissä oli herännyt valistuksen ja sivistyksen tarve ja silloiset kunnallismiehet näkivät, että kyläkoulu voisi olla se henkinen voimavarakeskus, jonka perustalle tulevaisuuden yhteiskunta kannattaa rakentaa.

Paikallisten johtokuntien vuosisadan vaihteen pöytäkirjat ovat täynnä mielenkiintoisia – ja joskus myös humoristisia merkintöjä – kyläläisten taistelusta koulujen ja koulurakennusten puolesta ja vastaan. Vastustajat väittivät, että lapsista tulisi laiskoja ja ylpeitä, jotka muuttaisivat pois paikkakunnalta suurkaupunkien makeata elämää etsimään. Koulun puolestapuhujat taas nostivat esille tietojen, taitojen ja sivistyksen merkityksen kylän ja koko kunnan tulevaisuudelle. Useimmissa tapauksissa prosessi kuitenkin päättyi koulun rakentamiseen ja opettajan palkkaamiseen. Lopputulokseen vaikutti joskus jopa luonnonvoimat, kun syysmyrskyssä kaatuneille tukkipuille ei ollut muuta järkevää käyttöä. Kyläkouluista on siis kamppailtu ennenkin.

Kuntien varhainen ja vapaaehtoinen vastuunkantaminen mahdollisti kuitenkin oppivelvollisuuden toteuttamisen maassamme ilman suurempia ongelmia.

Uuden vuosisadan kynnyksellä astui voimaan uusi koulutuslainsäädäntö. Tämän lainsäädännön myötä on yhä suurempi vastuu koulutuksesta ja opetuksesta siirretty kunnille. Jokainen Suomessa vakinaisesti asuva lapsi on oppivelvollinen ja kunta on velvollinen järjestämään opetusta kaikille oppivelvollisille. Monelle kunnalle tämä on suuri haaste. Yhteiskunta ja van-

hemmat vaativat koululta laadullisesti hyvää opetusta. Lain edellyttämän arvioinnin kautta mitataan kuntien ja koulujen edellytyksiä vastata tähän haasteeseen. Kuntien peruskouluissa on tänä vuonna 600 000 oppilasta. Lukioissa 130 000, ammatillisissa oppilaitoksissa 160 000 ja ammattikorkeakouluissa 100 000 opiskelijaa.

Useimmissa kunnissa on valtuustotasolla laadittu ja hyväksytty koulutuspoliittinen strategia. Sen avulla varmistetaan ajanmukaisen ja laadukkaan opetuksen edellytykset. Kunta on johdonmukaisen ja tavoitteellisen koulutuspoliittisen strategian kautta pystynyt tehostamaan toimintaansa ja luonut pohjaa järkevälle priorisoinnille. Tavoitteena on ollut kaikkien oppivelvollisten lasten oikeus täysipainoiseen opetukseen ja oppimiseen sekä turvalliseen kouluympäristöön.

Tulevaisuuden haaste on kestävä arvopohjan rakentaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Oppivelvollisuuden tarkoitus on luoda kaikille lapsille hyvän elämän edellytykset. Tähän ei riitä pelkästään tietojen ja taitojen jakaminen. Siihen tarvitaan myötäelämisen kykyä, toisen ihmisen kunnioittamista ja kykyä erottaa oikea ja väärä toisistaan. Koulun ja kodin yhteisen kasvatust vastuun kehittäminen on yksi tulevaisuuden koulun tärkeimmistä tehtävistä.

Oppivelvollisuus on perusta, johon laaja yleissivistys ja ammatillinen osaaminen perustuvat.

Suomen 448 kuntaa haluavat hyvän kasvatuksen ja opetuksen kautta välittää hyvän elämän edellytykset kaikille valtakunnan oppivelvollisille lapsille.

Turkulainen kansakoulu

